Sodba spet obrnila usodo medvedov

Odstrel *Z zavrnitvijo tožbe nevladnikov se je ta spet začel – Organizacija Alpe Adria Green napovedala tožbo proti Sloveniji na sodišču EU*

»S sodbo sodišča smo dobili potrditev, da smo z izdajo dovoljenja za poseg v populacijo rjavega medveda ravnali strokovno in pravno pravilno.« Tako so na ministrstvu za okolje pospremili sodbo upravnega sodišča, s katero je to zavrnilo tožbo nevladne organizacije Alpe Adria Green zoper dovoljenje za odstrel 222 medvedov, ki ga je ministrstvo izdalo februarja. S tem se je spet začel od marca sodno zadržan odstrel medvedov. Do 10. avgusta je bilo odstreljenih 139 medvedov. V AAG napovedujejo tožbo proti Sloveniji na sodišču Evropske unije.

MAJA PRIJATELJ VIDEMŠEK

- Upravno sodišče je zavrnilo tožbo AAG in sprostilo od marca zadržan odstrel.
- Ministrstvo za okolje bo tudi v prihodnje izdajalo dovoljenja za kvotni odstrel.
- AAG opozarja, da je z vsako izdajo dovoljenja več krivolova.

Organizacija Alpe Adria Green (AAG), ki je v preteklosti dosegla tri sodna zadržanja odstrela medvedov, je v tožbi trdila, da država oziroma okoljsko ministrstvo s kvotnim odstrelom poskuša uvesti lov na zaščitene vrste, ki je po slovenski in mednarodni zakonodaji nezakonit. V organizaciji menijo, da so sprejemljive le posamezne odločbe o usmrtitvah konfliktnih medvedov, ki se redno približujejo naseljem, povzročajo škodo na premoženju in so lahko nevarni tudi za ljudi. Toda upravno sodišče je odločilo, da ni mogoče slediti njihovi trditvi, da je interes varstva zdravja ljudi mogoče doseči le s posameznimi odločbami.

Ministrstvo za okolje je dovoljenje za odstrel oprlo na strokovno mnenje zavoda za gozdove, ta pa se sklicuje na ekspertizo strokovnjakov z biotehniške fakultete, gozdarskega inštituta in zavoda za gozdove (*Strokovna izhodišča za upravljanje rjavega medveda v Sloveniji za obdobje 2020–2023*). Ministrstvo trdi, da je odstrel utemeljen zaradi povečanih konfliktov, ki so posledica velike populacije medvedov in značilnosti njihovih znotrajvrstnih odnosov.

Upravno sodišče je s sodbo 16. junija potrdilo, da je bila odločitev ministrstva za poseg v populacijo pravilna, vendar jo je to napačno utemeljevalo. Namesto selektivnega in omejenega odvzema (točka e prvega odstavka 16. člena habitatne direktive) bi moralo kot razlog za poseg navesti preprečitev resne škode ter zagotavljanje zdravja in varnosti ljudi (točki b in c prvega odstavka istega člena habitatne direktive). Sodišče je v sklepu sodbe tudi zapisalo, da brez odstrela obstaja velika verjetnost za resno ogroženost ljudi, predvsem zaradi pojavljanja medvedov v naseljih in njihovi bližini, ter za veliko škodo, ki jo ti povzročajo na živini in drugem premoženju. Ocenjuje, da za zmanjšanje konfliktov ni druge zadovoljive možnosti kot odstrel. Ta tudi ne bo ogrozil ohranjanja ugodnega stanja populacije medveda v Sloveniji.

Sodišče sledilo ekspertizi in strokovnjakoma

Sodba se nanaša le na dovoljenje za odstrel 222 medvedov, ki ga je ministrstvo za okolje izdalo 28. februarja za obdobje do 30. septembra letos. A na ministrstvu napovedujejo, da bodo tudi v prihodnje odobrili odstrel medvedov z dovoljenji, če se bo pokazalo, da je to nujno, in ob upoštevanju trojnega testa (če ni druge zadovoljive možnosti, če odstrel ne škoduje ugodnemu stanju populacije in če gre za enega od razlogov, navedenih v uredbi o varstvu prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst).

Sodišče je v sodbi zapisalo, da je v ugotovitvah, da je izpodbijano dovoljenje za odstrel pravilno in utemeljeno, v celoti sledilo podatkom iz ekspertize in izpovedbam dveh prič, ki se strokovno ukvarjata z medvedom in sta sodelovali pri izdelavi ekspertize, profesorja na biotehniški fakulteti Klemna Jerine in Tomaža Skrbinška z iste fakultete. Iz ekspertize je razvidno, da se število konfliktov začne nelinearno povečevati pri velikosti populacije 630–700 medvedov, ki je bila že presežena. Ker ni znakov, da bi se populacija samoregulirala, je mogoče pričakovati, da se bodo konflikti brez odstrela povečevali, zato je treba populacijo zmanjšati na okoli 800 živali, kar pomeni 20-odstotno zmanjšanje oziroma omejitev populacije na število iz obdobja 2014–2016. S tem bi se zmanjšali tudi konflikti (za 10, 15 in 20 odstotkov v treh letih).

AAG: Vsi ukrepi niso izčrpani

»Nadaljevali bomo na sodišču Evropske unije. To so živa bitja, strogo zavarovana vrsta. V stikih smo z evropsko komisijo, ki nam je že prej povedala, da zadevo spremlja in da naj najprej uporabimo vsa pravna sredstva v državi, potem pa sprožimo spor pred Sodiščem Evropske unije,« je sodno odločitev komentirala Nevenka Lukić Rojšek, ki zastopa AAG v sodnih sporih z ministrstvom za okolje.

V AAG opozarjajo, da se pristojni osredotočajo na odstrel, zanemarjajo pa »številne druge uspešne in učinkovite ukrepe regulacije«. Predvsem bi morala država v celoti financirati zaščitne ograje. »Evropska komisija omogoča stoodstotno financiranje za preventivo in odškodnine, a naša država tega še ni izkoristila,« spomni Lukić Rojšek.

V AAG so kritični do selektivnega upoštevanja dokazov. »Sodišče nikjer ne upošteva podatkov od lovskega turizma in javne promocije kulinarične ponudbe medvedjega mesa. Obstaja cenik, ki nam ga pošlje okoljsko ministrstvo. Ko pa zahtevamo podatke, ne vodijo evidenc ne na okoljskem ne kmetijskem ministrstvu,« pravi Lukić Rojšek. Sodišče je glede zatrjevanja AAG o trofejnem lovu upoštevalo mnenje strokovnih prič, da v primeru jasne določitve medveda, lokacije, časa in načina odstrela ne gre za trofejni lov. Poleg tega so zanj dobičkonosni odrasli samci, pri nas pa se odstrel osredotoča na mlajše medvede.

V AAG so v več delih kritični tudi do ekspertize. Menijo, da število konfliktov prikazuje napačno oziroma ga napihuje, ker vključuje tudi prijave opažanj pojavljanja medveda. Najbolj pa so kritični do ugotovitve, da krmljenje ne vpliva na povečevanje medvedje populacije. To je v pričanju ponovil Jerina. Skrbinšek je sicer poudaril, da se s krmljenjem ni ukvarjal, glede na pridobljene podatke pa meni, da krmljenje na to vpliva. V AAG menijo, da je krmljenje eden od razlogov za višjo stopnjo rasti populacije medvedov pri nas. Prenehanje krmljenja pa bi bil po njihovih besedah najučinkovitejši ukrep za reševanje konfliktov med človekom in medvedom. »Jerina je prej sodeloval v raziskavah, ki dokazujejo, da krmljenje povečuje populacijo medvedov. Z raziskavo v ekspertizi vse to zanika. V sodbi to nikjer ni omenjeno,« pravi Lukić Rojšek.

V AAG opažajo, da se ob vsaki izdaji dovoljenja za odstrel poveča krivolov. Švedska je povezavo že dokazala, v AAG bi se o tem radi pogovorili tudi z evropsko komisijo.

FOTO LJUBO VUKELIĆ

Za odstrel je do 30. septembra letos predvidenih 222 medvedov, 139 jih je že bilo odstreljenih.

Škoda, ki so jo povzročili medvedi

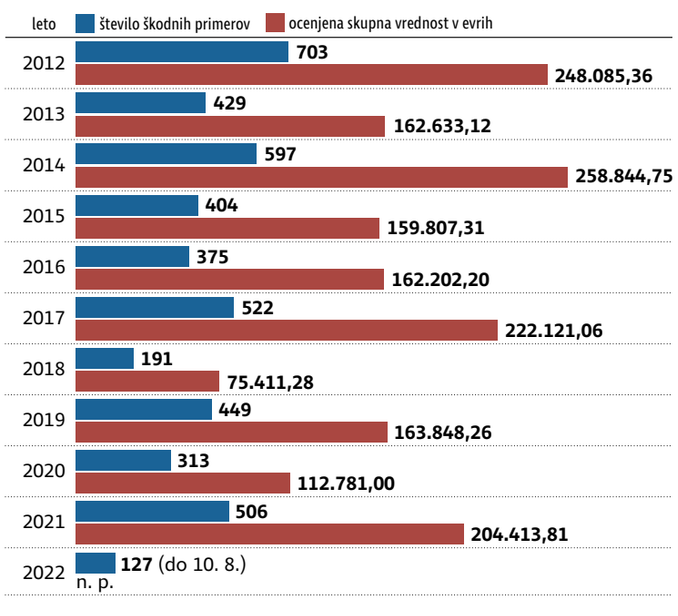

DELO Vir: Ministrstvo za okolje in prostor RS, Zavod za gozdove Slovenije

TRGOVINA Z MEDVEDJIM MESOM

V trgovini z ogroženimi živalskimi vrstami velja za medveda najstrožje varstvo. Za trgovanje z njim, njegovimi deli ali izdelki iz medvedjega mesa je treba predhodno dobiti dovoljenje za izvoz v države zunaj EU, prav tako je treba dobiti posebno potrdilo (potrdilo EU) za trgovanje z njim znotraj EU. V zadnjih desetih letih je ministrstvo za okolje izdalo pet izvoznih dovoljenj za 14,8 kilograma medvedjega mesa in 284 salam, ki so bili izvoženi v Švico in Ukrajino. Izvozniki so bili podjetja Nimrod, Divjačina Meglen in Bio Sing. Za trgovanje z medvedjim mesom znotraj EU je ministrstvo v zadnjem desetletju izdalo 6987 potrdil EU.

VEČ NA WWW.DELO.SI

Država v gradnjo stavbe na Parmovi

Projekt *Ministrstvo za javno upravo za znižanje najemnin ministrstev po Ljubljani, za katere na leto odštejejo skoraj 11 milijonov evrov*

Ministrstvo za javno upravo (MJU) kot skrbnik in upravljavec prostorov državnih organov načrtuje gradnjo nove poslovne stavbe na Parmovi 33. To je zemljišče v državni lasti v neposredni bližini Zavoda za zaposlovanje. Na MJU še ne razkrivajo, katero ministrstvo oziroma organ v njihovi sestavi bi se čez predvidoma štiri leta lahko preselil v novo upravno stavbo. V Ljubljani namreč 28 državnih organov najema poslovne prostore, država pa za najemnine na leto iz proračuna nameni kar 10,9 milijona evrov.

MANJA PUŠNIK

FOTO MATEJ DRUŽNIK

Javne uslužbence bi v prihodnjih štirih letih lahko preselili v nov državni objekt na območju Parmove.

Iz državnega načrta razvojnih programov za obdobje 2022–2025 je razvidno, da ministrstvo za javno upravo načrtuje gradnjo nove poslovne stavbe na Parmovi 33. Začetek projekta, ocenjenega na 62 milijonov evrov, je bil previden že konec leta 2020, zaključek pa leta 2026. V dokumentu je zapisano, da naj bi letos za ta namen zagotovili 1,5 milijona evrov, prav toliko prihodnje leto, leta 2024 pa 24,8 milijona evrov in še dodatnih 33,6 milijona evrov leta 2025.

Resorno ministrstvo, ki ga vodi Sanja Ajanović Hovnik, smo vprašali, kako napredujejo priprave na projekt in kdaj naj bi ga začeli uresničevati. »Letos v okviru projekta ne bo finančnih posledic. Dinamika izvedbe projekta je namreč odvisna od proračunov prihodnjih let oziroma drugih virov financiranja. Projekt je v fazi priprave dokumentacije za poziv zunanjim strokovnjakom s področja trajnostne gradnje,« so odgovorili na ministrstvu.

Zanimanje je veliko

Odločitev za gradnjo poslovne stavbe za Bežigradom je bila očitno sprejeta, potem ko so se pred osmimi leti na resornem ministrstvu odločili, da je treba stroške za najemnine državnih organov, razpršenih po glavnem mestu, zmanjšati in s tem tudi razbremeniti državno blagajno. Eden od razlogov je tudi razbremenitev središča mesta in trajnostna gradnja objektov, pravijo na MJU.

V obdobju, ko je bil na čelu tega ministrstva Boris Koprivnikar, so jeseni leta 2017 sklenili tudi pogodbo z družbo Dolinšek

- MJU je leta 2017 porušil objekte na Parmovi 33.
- Do leta 2026 bi lahko zgradili poslovno stavbo za Bežigradom.
- V Ljubljani 28 državnih organov plačuje najemnino za poslovne prostore.

Transport o rušenju izpraznjenih objektov na Parmovi 33, v katerih so bile nekoč inšpekcijske službe. Takrat so na ministrstvu potrdili, da na tem območju načrtujejo gradnjo objekta za potrebe državne uprave. Na vprašanje, ali bi se na Parmovo lahko preselilo ministrstvo za javno upravo, so nam odgovorili: »Dokument identifikacije investicijskega projekta predvideva šest različic s selitvami državnih organov v nove prostore, ki bi bili izgrajeni v skladu s trajnostnimi merili. Nobena izmed različic pa ne predvideva selitve ministrstva za javno upravo.«

62
milijonov evrov je ocenjena vrednost poslovne stavbe za Bežigradom

Po naših neuradnih informacijah bi se v novo stavbo lahko preselili, denimo, zaposleni z okoljskega ministrstva ali iz podatkovnega centra, ki zdaj deluje na Langusovi na Viču. Za nove prostore za Bežigradom se menda zanima kar nekaj državnih organov oziroma ministrstev. Ministrstvo za javno upravo je po zakonu o državni upravi (DU) upravljavec prostorov vseh centraliziranih državnih organov. Gre za pristojnost MJU pri upravljanju nepremičnin, ki jih za izvajanje nalog opravljajo vlada, vladne službe, ministrstva in organi v njihovi sestavi, upravne enote in posredni proračunski uporabniki, ki jih določi vlada. »Izjema sta notranje in obrambno ministrstvo. V nove prostore bi torej selili organizacijske enote katerega izmed naštetih državnih organov,« dodajajo na resornem ministrstvu. Projekt pa je, kot zagotavljajo, še vedno med cilji MJU, a je njegova uresničitev odvisna od zagotovitve finančnih virov.

Najem plačuje tudi MJU

Ministrstvo za javno upravo, ki ima 518 zaposlenih in deluje v kompleksu Tržaška, Langusova in na Tobačni 5, prav tako najema poslovne prostore. Za najem 5963 kvadratnih metrov prostorov na Tržaški (lastnik je družba D.S.U) na mesec odštejejo 69.505 evrov oziroma dobrih 834 tisočakov na leto. Plačujejo pa tudi najemnino za prostore na Tobačni 5, kjer deluje ljubljanska upravna enota, lastnik stavbe je družba AS57. Resorno ministrstvo kot upravljavec prostorov 28 državnih organov, razpršenih po prestolnici, iz državnega proračuna na mesec tako odšteje 915.933 evrov, to na leto pomeni kar 10,99 milijona evrov. Država ima sicer v najemu 75.411 kvadratnih metrov poslovnih površin.

V bližini nočejo hiše za drugačne ljudi

Deinstitucionalizacija *Na Čečovju so sprožili upravni spor*

Dom na Krasu in Center za usposabljanje, delo in varstvo (CUDV) Črna na Koroškem, ki kot prva v državi stopata po poti korenite preobrazbe velikih institucij, prenatrpanih domov drugačnih med nami, se pri gradnji manjših skupnosti bliže domu ponekod spopadata z odklanjanjem in nasprotovanjem. Na Ravnah na Koroškem so na eni izmed lokacij sosedje sprožili upravni spor.

MATEJA KOTNIK

- Prebivalci Čečovja imajo pomisleke zaradi urbanistične ureditve.
- Peticijo je v Divači podpisalo 400 od nekaj več kot tisoč prebivalcev.
- Razmere so se umirile in gradnja Doma na Krasu se nadaljuje.

Ravenski župan Tomaž Rožen je povedal, da je bilo nasprotovanje krajanov Čečovja presenetljivo ob dejstvu, da so hišo umestili v naselje hiš, v katerem že deluje ena od zunanjih bivalnih enot črnjanskega CUDV, imenovana Hiša sreče. Rožen trdi, da so imeli stanovalci Čečovja pomisleke zaradi urbanistične ureditve in ne nasprotujejo prihodu dodatnih varovancev.

V društvu Sožitje Mežiške doline so nad ravnanjem krajanov razočarani, saj so upravni spor vložili na zadnji dan pred potekom roka za pritožbo. »Preveč demokracije včasih škodi. Pretehtala je želja po lastni udobnosti, a zelenico, površine dobrih 500 kvadratnih metrov, ki je zazidljiva, bo nekdo prej ali slej pozidal,« je prepričana Irena Došen iz Sožitja.

Marijan Lačen, dolgoletni direktor CUDV Črna na Koroškem, pa je dejal: »Že Wolfensberger, oče normalizacije (danes temu pravijo deinstitucionalizacija) oseb z motnjo v duševnem razvoju, je razumevajoč za ta problem, pred mnogimi leti je zapisal: 'Če želite osebe z motnjo v duševnem razvoju vključiti v skupnost, to preprosto naredite, ne da bi kogarkoli kaj spraševali, saj s tem ne kršite nobenega zakona in okolica, ljudje, bodo prej ali slej spoznali, da so z osebami z motnjo v duševnem razvoju dobili krasne sosede'. Nekako tako smo ravnali pred nekaj leti pri ustanavljanju bivalne skupnosti in zadeve so se dobro izšle, skladno s pričakovanji, kot jih je napovedal Wolfensberger.«

Tiha diskriminacija ob nakupu nepremičnin

Veliko prahu je dvignila tudi namera Doma na Krasu, ki izvaja institucionalno varstvo za odrasle s težavami v duševnem zdravju in intelektualnimi ovirami, da jih v projektu deinstitucionalizacije naselijo tudi v štiri hiše v Divači. Krajani so se povezali v civilno iniciativo in se spomladi temu uprli. Skrbelo jih je, da se bodo varovanci vedli neprimerno in da bo prihajalo do nemirov in izgredov. Peticijo proti njihovemu prihodu je podpisalo 400 od nekaj več kot tisoč prebivalcev.

Vršilka dolžnosti direktorja Doma na Krasu Nevenka Ražman je povedala, da so se razmere umirile. Dom na Krasu nadaljuje gradnjo. Ocenjujejo, da bodo 26 stanovalcev v Divačo preselili oktobra in da pri tem ne bodo naleteli več na težave. V projektu bodo v stanovanjske skupnosti sicer razselili 70 od skupaj 120 varovancev. Namestiti jih želijo tudi na Obalo, nad katero kljub visokim cenam nepremičnin še niso obupali in kjer so bili po besedah zdaj že nekdanjega direktorja Matjaža Prelca pri nakupu štirih hiš deležni tihe diskriminacije. Niso jih namreč želeli za sosede.

»Žal Slovenci nimamo internaliziranega najboljšega odnosa do drugačnosti. Do kakršnekoli drugačnosti. Ljudje ne odklanjajo drugačnosti zaradi same drugačnosti, saj je največkrat niti ne poznajo, ne poznajo njene vsebine, njenega bistva. Drugačnost odklanjajo preprosto zaradi strahu pred nečim novim, neznanim. To je v glavnem usoda malih narodov zaradi svojega prastrahu, ker jim je novo skozi zgodovino v glavnem prinašalo nekaj slabega. Z velikimi narodi ni tako, so veliko bolj samozavestni, zato je njihov odnos do drugačnosti veliko bolj pozitiven. In motnja v duševnem razvoju je drugačnost, ki je za ljudi v glavnem bolj slabo znana in je prvo srečanje z njo pogosto povezano s predsodki in odklanjanjem,« opozarja Marijan Lačen.

ENA KOPALNICA ZA 30 STANOVALCEV

Projekt deinstitucionalizacije CUDV Črna na Koroškem je vreden 7,2 milijona evrov. S tem denarjem bodo do pomladi prihodnje leto v vseh treh koroških dolinah zgradili 13 stanovanjskih enot in vanje preselili 70 uporabnikov. V centralni stavbi v Črni na Koroškem, kjer si 30 stanovalcev deli eno kopalnico, bo ostalo 40 uporabnikov. Kaj bodo z izpraznjenimi prostori, še razmišljajo, je povedala direktorica centra Dalja Pečovnik.

V centralni stavbi CUDV Črna nekateri stanovalci živijo že od otroških let. Vsem želijo omogočiti, da bi živeli bolj samostojno v manjših bivalnih enotah. FOTO TADEJ REGENT